

ROBERT MERLE: V rozpuku mládí

Než co to vidím, málem jsem zapomněl na světskou paži našeho zařízení, na pedela Figairasse, na nějž mám přec dobrý důvod vzpomínat. Mezi pódiem královských profesorů a stupni se naparoval v celé své moci a slávě v ustrojení pro svátek svatého Lukáše a valná shromáždění, na hlavě měl helmici (vzpomínka na vojenské časy), na sobě černý kabátec zdobený zlacenými knoflíky, červené, převelice nabírané spodky s černým vyvlačováním a nízké škorně rezavé barvy s vysokými podpatky, jimiž se ještě vyvyšoval, jsa od přírody vytáhlé postavy, mohutných ramenou a klenuté hrudi. Měl širokou a plnou tvář, hnědé, živé a chlípné oči, kulatý, opuchlý a karmínový nos (neboť se často a rád napil), levou paži nahrazenou jako náš nebohý Coulondre ma Mespechu železným hákem, leč v pravé paži držel před sebou dlouhou pružnou hůl, kteráž byla odznakem a zároveň nástrojem jeho úřadu. A zdaleka jsem netušil, kdyžtž jsem ji obdivoval v jeho ruce, že ji zakrátko a tak tvrdě okusím.

Jakkoli královští profesori dleli na podiu už drahnou dobu, převelice zaměstnání vzájemným dohadováním, shromáždění, mám na mysli jeho mladší část, bylo navýsost hlučné. Žáci bezstarostně a bezostyšně povykovali, prováděli alotria, pojídali chléb a cibuli, z čutor popíjeli přímo z hrdla, hráli maso, v kostky, v karty, někteří hlavu nebo orla s okrájeným tolarem, někteří dokonce v jednom rohu polohlasně zpívali sborem oplzlé písně a další si vyprávěli protipapežské vtipy, z nichž jeden (kterýž se mi zdál vymyšlený podle rabelaise) zněl takto: Je lepší říkat Ta ženská zpívá na mši z plna hrdla - nebo - Ta ženská z piva na mši z plna prdla?

Další z těchto nezbedníků (a mezi nimi jeden řečený Merdanson, velký ryšavý rarach přede mnou sedící, kterýž se zdál být u nich ve velké vážnosti) se otáčeli a předstírali, že pohlízejí na nováčky pohrdavě, což se mi hrubě nelíbilo. Poté Merdanson promluvil jakoby udiveně:

" Hola hej! Kdožpak jsou tihle hlupáci? A cožpak tu činí? Mají -li vůbec lidskou tvář? Jsou to osli? Jsou to opice? Nebo řemeslníctí učňové? Mají sprosté huby a nohy jim k zblití smrdí."

Pak si Merdanson a jeho druhové ucpali nosy a otočili se k nám zády. Kancléř, který rozmlouval na pódiu s děkanem Bazinem, jako by náhle zpozoroval to hlučení a hlomození, upřel na shromáždění černý zrak a se strašlivým zamračením třikráte uhodil paličkou do stolu, a jak se hřmot trochu ztišil, mosným hlasem provolal:

" První žák, ba i bakalář, kterýž si dovolí otevřít zobák bez mého příkázání, bude na můj rozkaz vyhozen ze dveří panem pedelem Figairasem a za celý život sem znovu nev kročí. Jsem kancléřem této školy, abych tu dal zavládnout pořádku, A JÁ MU DÁM ZAVLÁDNOUT!" Tato slova nevykřikl, leč zaječel tak mocně a doprovodil je prudkou ranou paličky, což pedel Figairase podtrhl tak hrozivým švihnutím hole, že žáci v okamžení zmlkli. Kostky, karty, cibule a čutory zmizely. Písně a vtipy ztichly na rtech. A čerti se změnili ve svatoušky.

" Hoho!" pravil Medarson svým přívržencům, "vizte, to bude něco jiného než Rondelet. Přisám svatý Pyjus, děti moje, budeme krutě zkoušet!"

Mezitím Saporta stále ještě přehlížel shromáždění, hledě všem do očí a vzbuzuje v každém dojem, že jeho černý zrak mu proniká až do kostí, a ticho bylo postupně tak hluboké, že byste slyšeli bource, kterak se obrací ve svém hedvábném zámotku. " Páni žáci," zahřměl Saporta a zřítelnice mu hrozivě jiskřily. " dávám vám na vědomí, že ohavné zlořády, kterýmž byl dáván volný průchod na této škole za doktora Rondeleta, budou okamžitě napraveny. A k tomu

konci vám připomínám ustanovení, kteráž jste loňského roku přísahali zachovávat a kteráž zůstala tak odporně mrtvou literou. Pravím tudíž, připomínám a opakuji, že podle řečených ustanovení: primo jste povinni vytrvale navštěvovat přednášky, shromáždění, slavnostní doktorské promoce i tem jízdy, jimiž se ve městě oslavují. Secundo nesmíte nosit - pod trestem vyloučení - ani ve škole, ani v ulicích sousedních bodáky, bodla, dýky, nože, oštěpy, meče, mečíky..." - " Oj! Oj!" pravil hlasem co nejtišším Merdanson, " to už je příliš, to poškodí naše děvčátka." Než tomuto vtipu se nikdo kolem něho neodvážil ani usmát.

" A tím méně bambitku, pistoli, hákovnici, ručnici a jinou palnou zbraň. Tertio každý žák, kterýž v tomto městě pojí a popije v krčmě, aniž bude mít čím zaplatit řád, bude vyloučen ze školy. Quarto bude taktěž vyloučen každý žák žijící v hanbě s hembrechtnicí z bordelu, podporující ji v jejím hříchu a přijímající od ní peníze. Bude a fortiori vyloučen každý žák provinilý krádeží, byť to byla jediná klobása či jediná cibule. Budou potrestáni pruty žáci, kteříž se během přednášky budou procházet po sále, mluvit hlasitě, jíst, pít, dupat, hrát v kostky nebo močit do okenních koutů. Stejně tak budou potrestáni pruty ti, kteříž se budou prát v obvodu školy a poraní jeden druhého bitím, políčky, šňupkami do nosu a kopáním do zadku. Konečně budou stejně tak ztrestáni pruty žáci, kteříž se opovží urazit oplzlými, dotěrnými a potupnými slovy královské profesory, řádné doktory, licenciáty a bakaláře jakož i pedela, kteréhož jsou povinni nazývat s veškerou náležitou úctou panem pedelem."

V tu chvíli se Figairasse nafokl jako páv u představě, že ho budou oslovovat " pane" ti žáci, kteříž za Rondeleta (jakž mi to vyprávěli) na něj volali, ovšem z opatrné vzdálenosti, narážejíce na jeho jméno, " fik od zadku", zvedl pak vysoko nos a proťal vzduch prudkým zahvizdnutím hole. " Pane pedeli Figairassi," pravil Saporta, " od nynějška budete švihat holí, toliko až udeřím kladívkem."

" K vašemu přikázání, pane kancléři," pravil Figairasse ukláněje se až k zemi a hubu maje celou zarudlou (a netoliko nos), a jakkoliv měl, když se znovu napřímil, vzhled nadmíru zpražený, nikdo z žáků se neodvážil usmát, tak se jim hyždě začaly stahovat strachem z té hrozné hole, kteráž za Rondeleta upadla takřka v zapomenutí.

" Připomínám vám posléze," pokračoval saporta, " že na počest našeho mistra Hipokrata nebudou na škole přednášky ve středu, vyjma bude-li nějaký jiný den v týdnu už volný skrze svátek nějakého svatého...(myslel jsem, že řekne " svatého papežence", než on, pohlédnuv na doktora Feynese sedícího po jeho boku, pravil toliko " svatého katolického"), v kterémžto případě se rozumí samo sebou, že budeme pracovat ve středu, netoužíce mít dva dny v týdnu bez práce." Zde doktor Feynes, kterýž nadmíru dobře vycítil zdvořilý odstín této promluvy, pokynul kancléři přátelsky hlavou, což ve mně vzbudilo přesvědčení, že doktor saporta není toliko vztekloun, než že do svého přikázání vkládá též důvtip. " Starší žáci," pokračoval Saporta, " už přísahali, že budou zachovávat naše řády, než nováčkové jsou nám povinováni touto přísahou, kterouž přednesou jeden po druhém, pan Fogacer bude číst jména podle seznamu."

Nato se Fogacer zvedl z lavice a dlouhý, černý, elegantní, poskakuje na svých pavoučích nohách a pohupuje se v bocích vystoupil na pódium, kde mu kancléř Saporta podal školní registr.

" Lukáš Sanche!" zvolal Fogacer, kterýž začínal u žáků naposledy zapsaných, a Lukáš uzavíral řadu, byv zapsán ještě po mně. " Co mám povědět?" pravil Lukáš, zvedaje se s tváří nadmíru bledou.

" Juro" (lat. přísahám)

" Juro!" pravil Lukáš.

Nato Merdanson se otočil k Lukášovi a pohlížel na něj, pravil hlasitě a vážně:

" Má krásné kulky..."

" Leč chabé," odpověděl vysokým a naříkavým hlasem sbor jeho kumpánů.

Byl bych se vsadil, že kancléř te'd začne metat hromy a blesky a rozdrtí ty blázny na padrt', než světe div se!, zůstal klidný jako pařez v lese, zrak měl pokojný a obočí nezachmuřené. A zvěděl jsem později, že tradice (na kteréž nechtěl na této škole zholá nic měnit) chtěla, aby staří žáci přijímali nováčky vedle přísahy i tímto žertwm vypůjčeným od autora Gargantuy.

" Petr ze Sioraku!" zvolal Fogacer.

Vztyčil jsem se v lavici a Merdanson se ke mně otočil.

"Juro!" pravil jsem a zvedl ruku.

" Má krásné kulky," pravil Merdanson.

" Leč chabé," dodal chór.

Bylo nás třináct nováčků a třináct nás bylo postupně vyvoláno, pravilo Juro! a bylo stejným způsobem pozdraveno. Po tom třináctém staří žáci, kteříž se osmělili, pokusili se nás zahrnout povykem a vtípkováním, než Saporta v tom okamžení uhodil do stolu paličkou, Figairasse švihl holí a rozhostilo se hluboké ticho.

" Páni žáci," začal znovu Saporta. " Pan děkan Bazin k vám nyní hodlá promluvit o studiích."

Děkan Bazin, jak už praveno, byl malý, hubený a šedý a mluvil ochablým hlasem, než jeho zrak byl tak chladný a jedový, že vynahrazoval nedostatek síly v jeho osobnosti zmijím leskem zřítelnic. Vyjadřoval se málo slovy, jako by šetřil dechem.

" Promluvím předně o školní knihovně. V roce 1534 měla 52 svazků. K dnešnímu dni jich čítá 86. Vzrostla tudíž za 36 let o 32 svazky. tento přírůstek není značný, jsouť knihy převelice drahé, než uvítal bych, kdybychom mohli od nynějška kupovat dva svazky ročně. Osvobodíme tudíž žáka, který je promován na bakaláře, od hostiny, jíž je tradičně povinován škole, pokud učiní dar jednoho tolaru knihovně."

Při těchto slovech nastalo v lavicích žáků živé a jednomyslné rozhořčení, ač zadržované a přidušené, i udeřil Saporta paličkou do stolu, a aniž vyčkal, až Figairasse švihne holí, otázal se výhruzným tónem:

" Chce-li kdo mluvit?"

" Já, s vaším svolením, pane kancléři," pravil nikoli bez jisté odvahy Merdanson a povstal.

" Merdansone," pravil Saporta, " mluvíte sám za sebe, nebo jste zplnomocněn svými druhy?"

Jak jsem v zápětí pochopil, byla to záludná past a merdanson na tu vějičku skočil. " Dostal jsem pověření od svých druhů," pravil. " Zvolili mě opatem žáků. " Nejste ničím takovým!" vykřikl kancléř hromovým hlasem, až se zatřásly okenní tabulky v olověném zasazení. " Titul a úřad opata žáků byly zrušeny výnosem soudních dnů v Béziers, zneužívali' někteří z těchto takřečených opatů ohavně svých pravomocí , vodili nováčky do lázní, ponechávali je obcovat s panečnicemi, jimiž jsou tato místa obsypána, a skrze ně je obírali o peníze, ba dokonce i o šat. Jsou't to pěkní opati!"

" Než já jsem nečinil nic z těchto ohavností," pravil Merdanson, notně se hanbě a stydě, a čelo mu zrudlo tak, že bylo stejné barvy jako jeho planoucí vlasy.

" Ano, než jste byl zvolen opatem žáků naprosto nezákonně a nyní si troufáte vystoupit proti svým profesorům a dovolávat se titulu, kterýž nemáte."

" Avšak zvyklost volby opata se zde znovu zavedla za kancléře Rondeleta."

" Já jsem kancléřem této školy, " vztyčil se Saporta a oči mu divoce plály, " a za mého kancléřství zvyklost nikdy nepřeváží zákon. Merdansone, jste toliko sebou samým a chcete-li mluvit, mluďte svým jménem."

" Pane kancléři," pravil Merdanson a bylo patrné, kterak sbírá síly, byv při první púťce rozšavlován na kusy.

V dalším ději autor rozvíjí situaci zahájení školního roku, včetně vzájemného trumfování se jednotlivých skupin studentů, vzhledem k oboru studia lékařství i někdy vulgárním způsobem. Vše vrcholí vzájemnou mohutnou rvačkou mezi studenty jednotlivých oborů a věkových skupin, což nemělo být ničím jiným než zakázaným rituálem křestu nováčků.

V nejlepším se na scénu vrací kancléř Saporta s pedelem Figariasem, když předtím lstivě školu opustili a dali příležitost ke rvačce. Opět od str. 279 plně. Byli jsme uprostřed této řeže, kteráž by se byla neklamně stočila v náš prospěch, kdyžtě zarputilý křik bojovníků přehlušily tři mocné údery palicí do stupínku. A pozvednuvše hlavy, spatřili jsme užaslí a zkoprnělí za řečeným stolem kancléře Saportu, vzpřímeného v hrozivém hněvu. Po boku mu stáli na pravici doktor Assas a na levici bakalář Fogacer, kdežto pedel Figariasse švihal do vzduchu holí pod stupínkem u takovém vytržení, že nám padalo srdce do kalhot.

" Aj, bídný odranče!" pravil Merdanson tiše Ranculerovi, kterýž byl samá boule a sotva se držel na nohou, " tas je viděl na vlastní podělané oči, kterak odjíždějí do Frontignanu!"

" Hrom do toho! My je viděli!" pravil neméně zchvácený Gast. " Odjeli a opět se vrátili: byla to válečná lest!"

" Ticho!" zahřměl Saporta.

A rozhostilo se ticho, kteréž nechci znovu popisovat, nebo't jsem už použil metafory (jižto pokládám za novou) o bourci hedvábníkovém zakuklujícím se ve svém zámotku. A přece, lidé dobří, kterak jsme byli němí! A polámaní! A potlučení! A zkrvavení! A k tomu zaraženější a zahanbenější než krádcí chycení na trhu! Kdyžtě nás byl dlouhý čas držel v uhranutí černých očí, doktor Saporta vzkřikl zlostným hlasem, v němžto však nechybělo jisté rétorství.

" Páni žáci, jedva jste přísahali, že budete zachovávat naše řády a že se zde nebudete rvát, už

jste přísahu porušili! Kdežpak to jsem? " rozhodil majestátně široké rukávce. " Na lékařském učení, jehož jsem kancléřem? Nebo mezi čeledíny pana z Joyeuse? Nebo dokonce mezi pobudy v Lázeňské ulici? Četl jsem či nečetl coram populo (před lidmi, veřejně- lat.), onen článek našeho školního řádu, kterýž stanoví , že budou holí potrestáni ti, kdož na této škole jeden druhého napadnou bitím, políčky, šňupkami do nosu a kopnutím do zadnice? A protože, mám-li budete zpráskáni věřit tomu, co jsem byl spatřil, vstoupiv sem, budete zpráskáni všichni!"

Zařval toto všichni, jako byl tenkrát při našem setkání řval písemně!, bylo 't toto povykování jeho obvyklým postupem, kterak nahnat druhým hrůzu. A věru se mu to myslím povedlo, soudě podle truchlých tváří našich spolubojovníků, ježto (mluvím o tvářích) už nabíraly onu červeň ohrožující jejich zadky.

" nicméně," mluvil dále Saporta, " nerad bych ukládal příliš velkou lopotu panu pedelu Figairassovi..."

" Na dobrou práci lát se nevyplácí!" pravil Figairasse a švihl holí.

" Pane pedeli," pravil Saporta úsečně, " připomeňte si laskavě, že nemáte otvírat hubu, dokud vás neoslovím."

" Račte prominout, pane kancléři, " pravil Figairasse, " k vašim službám." A řka to ponížným tónem, hleděl na nás pyšným zrakem, jako by nám chtěl naznačit, na kom a na čem se zhojí za toto vypeskování.

" Nicméně," pokračoval Saporta, " v první den mého úřadu je mi potěšením, mohu-li vám prokázat shovívavost (tady se doktor Assas pokusil o úsměv, jako kdyby věděl, zač je loket této dobrotivosti), a místo abych potrestal všechny vojáky, ztrestám toliko vůdce. Necht' se tudíž přihlásí, byť je už znám."

Znamenalo to, že nemám příliš na vybranou.

" Pane kancléři," pravil jsem bez váhání, " velel jsem jedné z bojujících stran."

" Pane kancléři, " pravil Merdason, " velel jsem druhé."

" Toť jsou mi pěkní hejtmani!" pravil Saporta, " a kdo z vás dvou podnítil ten rumrajch?"

" Já," pravil jsem; " tupil jsem starší žáky."

" Já," pravil merdanson; " ponižoval jsem nováčky."

" Učinil jste něco horšího, Merdansone!" zvolal kancléř strašným hlasem. " Pokoušel jste se opět zavést křest, kterýž jsem byl zapověděl."

V té chvíli Merdansona zalila neskonalá bledost a on kývl hlavou na souhlas, aniž mohl vyrazit slovo, tolik se obával vyloučení ze školy, jak mi to pověděl později, milovalť medicínu láskou velikou a vášnivou, ač to byl hrubec, nebo se jím aspoň zdál být.

" Pane kancléři, smím promluvit?" pravil jsem, an jsem cítil, že se věc pro Merdansona vyvíjí nadmíru špatně, a toužil jsem se s ním spojit a uzavřít mír.

" Smíte, Sioraku."

" Vyznávám se k vašim rukám, že jsem hádku tuze rozjitřil hrubými a provokujícími řečmi: obvinil jsem Merdansonu, že si plete ústa s řítí."

Nyní se udála převelice zvláštní věc: kancléř Saporta se usmál. A byl-li úsměv upřímný či vypočítaný, to nevím. A jako by chtěli povzbudit dobrotivost, kterouž se zdálo ohlašovat kancléřovo veselí, Assas a Fogacer nemeškali usmát se také, leč žáci se ještě neopovážili učinit totéž, byť už byli klidní.

" Sioraku," pravil kancléř s jakýmsi dobráckým zamručením, kteréž jsem u něho ještě nezapomínal, " toť byl vskutku žert hodný zavržení a já ho беру co polehčující okolnost v obviněních, kteráž zatěžují Merdansonu. Podržím rovněž co polehčující okolnost skutečnost, že Merdanson měl v úmyslu obnovit křest, aniž jej však obnovil ve skutcích."

Když byl Merdanson vyslechl tato slova, tak opojná a scholastická formou, jako obratná a velkodušná obsahem, hluboce si oddechl, tolik se cítil lehčím, že se vyhnul nejhoršímu.

" Ovšem," pravil Saporta a bylo patrné, že se rázem navrátil k nesmiřitelné přísnosti, " Merdanson nemůže popřít, že tu bouří vyvolal."

" Pane kancléři," odvětil Merdanson v návalu vděčnosti, " já to nepopírám."

" Slyšte tedy můj ortel," pravil Saporta a smekl doktorský birýt, což Assas a Fogacer učinili vzápětí po něm. " Odsuzuji Merdansonu, aby přijal z rukou pana pedela Figairasse deset ran holí. Jelikož podnítil ten rumrajch, přidám k tomu deset dalších. Odsuzuji Sioraku, aby dostal rovněž deset ran holí. K čemuž připojuji deset dalších, jelikož je mým synem."

"Aj, uvažoval jsem, těch deset mě nebude bolet méně, protože jsou otcovské!"

" Merdansone," pokračoval kancléř, " přijímáte můj ortel?"

" Ano, pane kancléři," pravil Merdanson.

" Sioraku, přijímáte můj ortel?"

" Ano, pane otče," pravil jsem, než shledával jsem, že syn příliš doplácí na rovnováhu, kterouž otec hodlá při trestání zachovat mezi novými a starými žáky.

" Trest bude odpykán zde a v této chvíli před zraky žáků a za přítomnosti doktora Assase a bakaláře Fogacera."

Následovalo ticho, kteréž myslím Saporta mocně vychutnával, leč já je okoušel s chutí značně menší, a toto utišení přerušil k nesmírnému podivení všech přítomných můj milý Samson.

" Pane kancléři, smím promluvit?" otázal se sladkým a mazlivým hláskem a jeho krásná tvář znachověla jakoby z překvapení nad tou úžasnou odvahou.

" kdo jste?" pravil Saporta, kterýž to nadmíru dobře věděl, avšak zdálo se, že užasl nad zářivým zjevem mého vřele milovaného bratra.

" Pane kancléři, jmenuji se Samson ze Sioraku a jsem apatekářský tovaryš."

" Cože. Jste apatekářský tovaryš a žádáte o slovo v tomto shromáždění?"

" V nejhlubší poníženosti," pravil Samson, a účinek jeho zářivé krásy byl takový, že Saporta se nadokázal rozčilit, jakkoliv měl k tomu mocné puzení.

" Nuže mluvte," pravil.

" Pane kancléři, velel jsem v bitce oddílu apatekářů. Mám být tudíž potrestán stejně jako bratr."

" Pane, " odvětil Saporta a pousmál se, " jelikož je nám známo, že nejste žákem této školy, nemohu na vás ke své nemalé lítosti uplatnit její řády, a ostatně jste ani nepřisahal, že je budete zachovávat. Nebudete tudíž potrestán výpraskem, byť po něm tolik toužíte."

Načež si nasadil čtverhranný birýt a usmál se, což mělo za následek, že i žáci se smáli a dokonce začali tleskat, a tento potlesk se zvětšoval a sílil a změnil se v pravý triumf kancléřovi, tak nesmírně se starším žákům i nováčkům ulevilo na duši, že se všechno vyřídilo tak dobře a na zadcích, kteréž nepatřily jim. Po tomto rozsudku mohl kancléř Saporta podruhé odejít - a tentokrát bez úmyslu se vrátit: jeho duch nás neopouštěl a vznášel se nad školou, kterouž nyní ovládal a obýval ve všech jejích částech.

" Pane žáku Merdansone a vy také, pane ze Sioraku," pravil Figairasse, kterýž se s nadmírou rozradostněnou ruměnou hubou nadnášel co páv po síni a labužnicky práskal holí do železného háku, kterýž mu nahrazoval levou ruku, " prve než si stáhnete spodky a pokleknete zde před touto lavicí, připomínám vám, že jste povinni vyplatit mi několik soldů jakožto odměnu za výprask."

" Cože?" pravil jsem, mám platit za to, že budu spráskán, a mám být postižen na měsíci stejně jako na vlastním těle?"

" Obyčej," začal doktor Assas, kterýž se cítil očividně zarmoucen, že musí přihlížet tomuto výkonu rozsudku, " obyčej žádá, aby odsouzenec odškodnil pedela za práci, kterouž s ním má."

" Nuž dobrá, pane pedele," pravil jsem, předstíraje rozjařený tón, " jelikož je třeba platit, zaplatím. Jaká je vaše cena?"

" Není toliko jedna," odvětil Figariasse, " jsou dvě podle stupně výprasku, kterýž sobě vyberete."

" Ctihodný doktore Assasi, toto je taktéž obyčej?"

" Obávám se, že ano," pravil Assas, kteýž se zdál velice zarmouceným, že musí přihlížet mému ponížení. Za tento cit jsem mu byl vděčný, neboť naopak Fogacerův zrak neobvykle plál, než silně jsem pochyboval, že to bylo soucitem, neboť jsem spatřoval stejný lesk v očích žáků, kteříž se tísnili kolem mne a Merdansona a bezostyšně se hádali o prvním řadu, tak byli dychtiví sledovat podívanou na naše potrestání.

" Nuže dobrá, pane pedele, jaké jsou vaše ceny?"

" Ceny," pravil Figairasse, kterýž si dával na čas a kterýž dobře mluvil, i rád se proto poslouchal, " ceny se liší, jak jsem byl pověděl, podle síly, kterouž vkládám do výprasku, a ta síla má dva stupně: ten první jde až do krve a k tomu jsem povinen přikročit podle tradice školy."

" Až do krve?" pravil jsem udiven, že udržiji tento rozhovor sám, ostávalť Merdanson zticha a tvářil se nadmíru chmurně.

" Slyšel jste mě dobře."

" Než není to kruté?"

" Je," odvětil Figairasse. " Také toliko žáci, kteréž bych nazval šetrnými hubami a skrblíky, si vybírají tento první stupeň, anžto stojí toliko pět mizerných soldů. Než co mne se týče, mám ho u nemalém opovržení, an je krutý a bez jemnosti."

" A druhý stupeň?" zeptal jsem se.

" Aj!" zvolal Figairasse a pozvedl hůl k nebi, " ten vyžaduje nekonečnou zručnost..."

" Zkraťte to, pane pedeli," pravil doktor Assas.

" Zkrátím, ctihodný doktore," pravil Figairasse. " Ještě třeba vysvětlit proč. Sledujeme -li zájem odsouzcův, druhý stupeň má toliko výhody. Dsouzenec z něho vyjde s několika pruhy a pohmožděninami, kteréž mu způsobí toliko dva dny malého pohodlí při sezení. Avšak tento způsob mě nadmíru unavuje, vyžaduje totiž značnou mírnost a jistotu. A bude vás stát deset soldů a ani o denár méně."

" Pane žáku," pravil Figairasse, zatímco Samson mu odpočítával peníze do hrsti a slzy se mu koulely po krásných lících, " takto platí syn z dobré rodiny, vysází peníze na dlaň a nesmlouvá. Budu vám věnovat největší péči. A co vy, pane?" " pane pedeli," Merdanson konečně prolomil mlčení, " je mi velice líto, že vás zklamou. Než byl jsem včera s kamarádem u holek v Lázeňské ulici a ty nestoudnice mě o všechno obraly: o mléko i o peníze. Nemám ani sold."

" V tom případě," Figairasse zbrunátněl a zraky mu vzplály hněvem, " zvyklost žádá dvojnásobný trest tomu, kdo nemůže platit. Bude to tedy čtyřicet ran místo dvaceti a všechny prvního stupně."

Merdansonova tvář při této strašlivé hrozbě zbledla. " Nemohu vám zaplatit koncem tohoto měsíce, až dostanu peníze?"

" Nikoliv," odvětil pedel. " Lepší vrabec v hrsti nežli holub na střeše. Krom toho mám svou čest: nedávám výprask na úvěr."

" Samsone," pravil jsem tehdy, " dej panu pedelovi deset soldů za Merdansonu. Necht' je potrstán stejně jako já. Jinak by nebyla zachována spravedlnost rozsudku."

" Přisám svatý Pyjus!" zvolal Merdanson a pohlížel na mě, jako by mě předtím nikdy neviděl. " Sioraku, jste čestný chlap, i když nováček. Já vám ty peníze vrátím." " Nemusíte. Dám vám

je, jelikož bych chtěl, aby mezi nováčky a staršími žáky vládlo přátelství."

" Znameníta slova, Petře!" zvolal doktor Assas.

A naši hodní žáci zatleskali, jako by byli v divadle, jakkoliv to nejkrásnější z komedie mělo zajisté ještě přijít, a zdálo se mi, že na to všichni nedočkavě čekají.

" Pánové, obnažte se, prosím vás, a položte se vedle sebe, abych to měl pohodlnější."

Učinili jsme oba dva, jak byl pravil, a nadmíru zahanbeně jsme vystavili své skryté části napospas všeobecné zvědavosti.

" Aj! Totě pěkné zadky!" zvolal Fogacer veselým i mlsným hlasem, sestoupil ze stupínku a zamířil k nám. " To je krása, jeden jak druhý! Málem se mi sliny sbíhají!"

Ten žert žáky rozchechtal, mně však zdál se sprostý a málo vhodný a mrzelo mě, že ho Fogacer pronesl.

" Sioraku," pravil Merdanson potichu, když si přiklekal vedle mne, " už jste někdy dostal výprask?"

" Arcit', od otce."

" Aj, to nic není! Chyťte se mě za ruku a až pedel uhodí, co nejpevněji ji stiskněte. Stiskněte taky zuby a napněte všechny svaly. Bolest nebude tak pronikavá."

" Pánové, jste připraveni?" otázal se Figairasse a švihl nám holí nad hlavami.

" Zkraťte to, pane pedeli," pravil doktor Assas.

" Zkrátím, ctihodný doktore. Nicméně je třeba zachovat zavedený postup. Pánové, budu vyplácet střídavě po dvou ranách jednoho, po dvou ranách druhého. Jste připraveni?"

" Arcit'," pravil jsem. " A skončete to!"

" Aj, pane žáku," pravil Figairasse, " já teprve začínám a čas se vám bude zdát pěkně dlouhý, prve než skončím."

" Začněte, prosím vás, pane pedeli," pravil doktor Assas.

A dostal jsem dvě rány holí tak ostré a palčivé, že mi vyrazily dech. Nicméně neotevřel jsem ústa a nevydal zvuk.

" přísám svatý Pyjus, Sioraku!" pravil Merdanson, " nemějte zašitou hubu! Řvete! To uleví!"

A poté, obdržev svůj příděl, zařval.

" Znameníte!" pravil Figairasse, " tenhle už zná muziku! Já mám rád, když se křičí! Mně to pomáhá také!"

Dostal jsem tehdy, aniž jsem se pohnul, další dvě rány, kteréž se mi zdály silnější než ty

předtím, a když na mě opět přišla řada, poznal jsem, že nedočkám konce tohoto utkání bez omdlení, nebudu-li křičet jako zvíře. A pevně svíraje ruku Merdansonu, kterýž mi nikdy předtím nepřípadal tak přátelský, ječel jsem, že bych hluchého probudil.

" Vizte, náš urozený pán se do toho také vložil!" pravil Figairasse. " Tak to mám radši! Jsem pro přirozenou úlevu!"

A zajisté měl pravdu, item stran dlouhého času, kterýž zabralo toto trestání a kterýž mi připadal nejméně jako hodina, přestože pedel mi byl vyplatil teprve deset ran.

" Pane pedeli, " pravil náhle Assas, " přestaňte. Zdá se mi, že ztrácíte ruku. Ty dvě poslední rány jako by patřily spíše k prvnímu stupni než ke druhému."

" Aj, ctihodný doktore, to není možné!" pravil Figairasse dotčeně. " Sázím rány odsouzení za cenu, kterouž zaplatil, nic více a nic méně. A jak skončím, uvidíte krev velice blízko kůže, než z ran ven nevytéká. Mám ruku jemnou."

" Doufám v to za vás, pane pedeli," pravil doktor Assas ostrým a výhružným tónem, kterýž mě věru udivil, bylť dobrý profesor ze své přirozenosti tak laskavý. " Ctihodný doktore, dám si pozor."

Tato rozprava (jak tomu chtěl bezpochyby Assas) mi poskytla přestávku, kteréž jsem využil, abych nabral dechu, neboť při mém trestání se mi občas tdálo, že se mi plíce zastaví a že mi žluč spadne na srdce. Nicméně jak Figairasse začal znovu, jeho údery se mi navzdory varování doktora Assase nezdály lehčími. Právě naopak. " Pane pedeli, dost!" pravil doktor Assas. " Kolik ran jste už oběma vysázel?"

" Čtrnáct, ctihodný doktore."

" Nikoliv, pane pedeli, šestnáct."

" Ctihodný doktore, jsem si svým počínáním jistý."

" Pane pedeli, já jsem si jistý svým."

Figairasse se neodvažoval pokračovat, jakkoliv nesouhlasil s tvrzením doktora Assase, a ten opět nechtěl přehánět číslici, o níž věděl, že není pravdivá, i nastala chvíle mlčení.

" Nuže, co učiníme?" pravil Figairasse nadmíru hněvným hlasem a švihal holí nad našimi zadky.

" Vsaďme se, " pravil Assas.

" Aj!" zvolal Figairasse zcela jiným tónem, a jakkoli jsem k němu byl otočen zadkem, podle toho tónu jsem odhadoval, že se mu zablesklo v očích. " Vsaďme se! Než vsaďme se o co? A jak?"

" Kdo nemá pravdu, vyhrává. Mám-li pravdu já, dám vám láhev frontignanů."

" Dvě," odvětil Figairasse. " Trestání jsou dva."

" Tak dvě, " pravil Assas. " Ovšem je k tomu potřebí upřímnost. Pátřejte, pane pedeli, pátrejte tedy ve všech koutech a zákoutích paměti. Dal jste jich šestnáct. "

" Ctihodný doktore, když si to nyní důkladně rozmýšlím, nemám už pochybnost. Máte pravdu a já vyhrál: dal jsem jich šestnáct. "

" Tak dobrá! Vyhrál jste! A necht' je vaše ruka na poslední čtyři rány lehčí. " Nebyla, pedel nedával nic zadarmo. Leč znenadáni byl konec. Omámený a zmučený jsem vstal a oblékl se, nepromluvil jsem slovo, avšak byl jsem při smyslech a první tváře, kteréž jsem rozeznal, byly Lukášova, Samsonova a Fogacerova , a všem tekly z očí slzy. Říkám správně Fogacerova! A ať mě zbičuje sám satan v pekelném království, porozumím-li kdy trošičku tomu d'ábelskému člověku! "

" Merdansone, " pravil jsem, jelikož jsme trpěli bok po boku, načerpejmež společně své síly. Zvu vás, abyste se mnou pojedl v hospodě U tří králů. Rozbitému zadku nesluší prázdný břich. "

" Jakže? " pravil Merdanson, " slyšel jsem dobře? Nováčku, ty mě zveš na dlabanec a žbrďolec? "

" Brachu, slyšels dobře. "

" Přisám svatý Pyjus, Sioraku, nepatříš k podělaným nováčkům, takového jako ty jsem nikdy nepotkal. Nestací ti, žes zaplatil deset soldů za můj výprask prvního stupně! Ty mi dáš i najíst! Mně, kteréhož nevěstky do mrtě vysály? Sioraku, to je ušlechtilé! Div že nedělám jako Bazin do nohavic, jak jsem z toho celý pryč. Ruku sem, Sioraku! Třeba jsi nováček, jsem tvůj člověk! A lejno, lejno nacpat do chřtánu tomu sviňáckému pedelovi! Ať se mu hovno vrátí tam, odkud vylezlo, a vrazí se mu až do krku, a ať nakonec chcípne s lejnem v hubě, a jeho řít' ať se šklebí v posledním tažení. "

Samson plačící venku žalem při vzpomínce na moje utrpení a současně radostí, že mě vidí celého a že při chůzi nekulhám (jakkoliv mě zadek páčil), mě toliko objal, chytil za ruku, vzal kolem krku a políbil na tvář. "

" Achich, " zvolal jsem, usedaje ke stolu U tří králů. "

" Achich, " pravil Merdanson a posadil se rovněž, " moje ubohá zadnice! Zastraný pedeli, kéž se zlíbí Pánu všemohoucímu a učiní tě paroháčem tolikrát, kolik mám pruhů na zadku! "

" Merdansone, " pravila hospodská, " zatím dej ruce pryč z mého zadku, nebo ti v tu cvíli vsolím políček, až ti rozcuchám tu tvou červenou kšticí. Pij radši tohle víno, je dobré. "

" Není nejhorší. A jakkoliv jsem všecek zmlácený, rozlámaný a pohmožděný, piju na zdraví vysoce urozeného a vysoce prdícího pána na Assasu, jelikož nás uchránil Istí a frontignanem od dvou ran. Nicméně, dobrá hospodská, jaká škoda držet sklenici místo zadku! Kam kráčí svět bez pyje páně? " Vyprávění Petra Sioraka zde nyní zkrátím, všichni tři studenti pokračují v hostině a jsou zlákováni třemi ženami. Petrovo vyprávění pokračuje v

Kapitola devátá

Výprask, kterýž jsem utržil na svatého Lukáše, mi nezpůsobil toliko " malé nepohodlí při

sezení," leč nepohodlí mnohem závažnější, kteréž čtenář uhodne, tolik mě bolel zadek při sebemenším pohybu. Fontanetka, kteráž každou noc, co ďábel stvořil, otvírala závoru své jizby a přicházela za mnou do mé, byla tím věru zarmoucena.

" Aj, Petře!" bystré oči se jí leskly v polotmě, " neměl jste mě zbavovat mého panenského stavu. Mám nyní přílišnou chuť dělat s vámi zvíře o dvou hřbetech, byť je to tak těžký hřích, a nemohu se už bez toho obejít stejně jako bez chleba. Sním o tom celý den, kterýž je pro mě toliko očekáváním noci, a ledva opustím vaši náruč, sním o tom ještě uprostřed svého lože."

" Než Fontanetko, není-liž sladké snít a čekat?"

" Bylo by, pane, kdyby se zatím udělala práce v domě. Než běda, čeká na mě také, a jelikož do ní nevkládám tolik citu co dříve, paní Ráchel mi nepřestává lát a hartusí na nejosvícenějšího mistra, aby mi dal výpověď."

" O důvod více, Fontanetko, abychom maličko uposlechli rozum: vidíš, v jakém stavu mám záda a že při nejmenším pohybu trpím. Jdi tedy v tu chvíli spát: zítra budeš čilejší."

" Aj nikoliv, Petře můj. Aj nikoliv!" pravila, chytila mě hebkýma rukama kolem krku a přitiskla se ke mně úžasnou silou. " Necht' mám z tebe alespoň něco, prve než odejdu spát!"

A poté. nemoha dlouho odolávat tak vnadné a útlé dívce (neboť její zbraně, jakkoliv mírné, byly silnější než bambitky nebo hákovnice), jal jsem se jí hladit a ona klouzajíc ponenáhlu níž a níže od mazlení k mazlení, měla, co chtěla (a co jsem já chtěl také), jakkoliv jsem nakonec bolestně stahoval tvář, kdyžtž jsem znovu pocítil bolavá záda.

Čtenáři, nevím, zda tuto stránku nevytrhnu, až ji budu číst znovu. neboť Bůh ví proč jsem ji napsal slovy tak nevážnými a neuctivými, přísahalt' jsem přec, že už nic nepovím o nešťastné Fontanetce...